כל המוסר תוכן מסמך זה, כולו או מקצתו לאדם שאינו מוסמך לכך - עובר על החוק לתיקון דיני העונשין (בטחון המדינה יחסי־חוץ וסודות רשמיים), תשי״ז – 1957.

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק נכנס — מסווג

דף מספר ______ מתוך ______ דפים

עותק מספר 8 מתוך ______ עותקים

סודי ביותר

נר: 124

נשלח 061600 אוק 78

נתקבל 070100

אל: המשרד

מאת: ניו יורק

מיידי

מנכל.דיבון. מזונים. דע השגריר שהרן.

תוכן עיקרי שיחת שהח עם שהוז האירני שנערכה אתמול (5/10) בניו יורק במלונו של האירני בנוכחות מצדם המנכל המדיני של משהוז האירני. מצדנו בלום. רובינשטיין.

1. לאחר דברי נימוסין התעניין שהוז האירני בשיחות והעומדות לתצוח בוושינגטון ובמשלחת המצריית לשיחות.

2. לאחר מכן שאל שהח האירני בדבר יחסו של חוסין למומי שהח השיב כי חוסין אינו רוצה להסתכן ולכן כנראה לא ייכנס עתה לשיחות.
כיהפעלת ההסכם של קמפ דיוויד הנוגעת ליוש ועזה יש צורך גם בחוסין והערבים הפלסטינאים ושניהם אינם רוצים להכנס(הערבים המקומיים פוחדים מאשפ).
והשאלה היא אם המצריים יעשו הסכם לגבי מצריים בלא התקדמות בהסכם האחר.
או שיאמרו שיפעלו מטעם הירדנים והערבים הפלסטינאים מכוח קשריהם לרצועת עזה. ספק אם יוכלו המצריים בלא הפלסטינאים. ואז עלול סאדאת גם לומר שבהעדר התקדמות בנושא הפלסטינאי לא יוכל לעשות כל הסכם שלום.
אך הרושם שלנו הוא כי סאדאת נחוש בדעתו ולא ירתע לצד אחר לשינוי על מדיניותו.
תקותנו היא כי סאדאת יתקדם בכל מקרה תוך שיאמר לחוסין ולערבים הפלסטינאים: אני התכוני הכל ואם אינכם רוצים במוגש- אינכם יכולים לבלום אותי.

2/000

3. שהח האירני שאל מה יהא מצבו של סאדאת במצרים אם ילך בכוון זה. שהח השיב כי הרושם שלנו, ובעקבות קבלת הפנים לה זכה במצרים, הוא שמצבו של סאדאת טוב. המצרים אינם מעונינים במלחמה נוספת. מה גם שאם יעשו שלום יקבלו את שטח סיני כולו. שהח האירני ציין כי סאדאת ידידותי מאד לאירן ולשאה והאירנים חושבים כי הוא אמיץ מאד. ואם יקרה לו דבר מה יהיה זה רע. שהח אמר כי אכן כך. וכי טוב ביותר יהא אם יוכל להמשיך במדיניותו ואחרים יבואו בעקבותיו. אם יפסיק עתה, יהיה זה כשלון גדול בעבורו. לעומת זאת, אם ימשיך בדרך זו ויראו אחרים שמצרים
עושה את שעושה יתכן שיבואו בעקבותיה. האירני אמר כי גם לדעתם הרגשת העם המצרי היא כפי שציין שהח.

4. שהח שאל מה לדעת האירנים יעשה ירדן, הואיל והשאה קרוב לחוסין, והיש סיכוי שחוסין יכנס. האירני השיב כי אינו יודע, אך חוסין במצב קשה מאד, ועשה בחכמה שלא נכנס מיידי עליו להראות משהו לעמו ולפלסטינאים,
ולא דבר מעורפל כאשר לא ידוע מה יארע לאחר 5 שנים.
אישית נראה לאירני שטוב עשה חוסין בהציגו את שאלותיו לאמריקנים כדי לקבל משהו קונקרטי. שהח אמר כי חוסין מקבל יותר ממשהו- הלא בהסכם מדובר על הסגת הממשל הצבאי והקמת גוף ממשל עצמי של הערבים הפלסטינאים, האירני חזר על כך שחוסין שרוי כביכול, לפינה, וההחלטה קשה והיא מסוכנת מבחינתו. בגלל הפלסטינאים הוא נצר- מערבי ביותר. ידוע לאירנים שישראל לא תמיד היתה מאושרת מיחסו אך הוא אמיץ ועומד בדיבורו ויש לנסות להבין את מצבו.

שהח שאל מה בעצם רוצה חוסין. והאירני אמר כי אמנם לא בא עמו במגע לאחרונה אך הוא איש החפץ בשלום ונצר מערבי היה קל לו יותר להחליט אילו יכול היה להראות דבר-מה
קונקרטי לאנשיו. שהח אמר כי לגבי 5 השנים אינו
סבור שחוסין יוכל לקבל יותר ממה שהוסכם. וזוהי מהפכה אמיתית כי

מדובר על יציאת הממשל הצבאי ועזיבת כוחותינו את האזורים המאוכלסים, ולכן יש בהחלט דבר קונקרטי בכך. וזאת בעוד שאין
חוזה שלום. כלומר, אנו איננו מקבלים כל תמורה ואין מצפים
שחוסין יתן עוד משהו. והכל חד-צדדי מבחינתנו והסכון ננקט ע"י סאדאת.
הערבים הפלסטינאים בשטחים אינם רוצים לשתף פעולה מחמת פחדם מאש"פ.
אף אם עצמם חושבים שהמדובר בדבר קונקרטי מבחינתו וחוסין והפלסטינאים
ישנו עניין רבאט ולכן אומרים הם שאין להם המנדט בלא אש"פ חוסין חושש
שאם יטפל בעניין יאמרו לו: מי הזמינך? ולכן רוצה שהפלסטינאים יזמינוהו.
אלא שהם אומרים- ערפאת. בין אם חושבים כך ובין אם לאו האירני ציין כי
האיום הטרוריסטי גדול.

5. שוחח שאל אם התנגדו האיראנים על הבעיות בארצם. האירני השיב כי לא
ניתן היה לצפות שיתגברו עליהן במשך זמן קצר. שכן שינוי המדיניות
והעובדה שהשאה אימץ דרך של מתן חופש ביטוי והכנסת דמוקרטיה כמו במערב
או בישראל- מביאים כמובן לכך שאנשים ששמרו בלבם דברים במשך
שנים ולא יכלו לבטאם מתבטאים עתה חופשית. ולעיתים מגזימים. יש צורך
שהאופוזיציה תבין ותעריך את מדיניות הממשלה. אך תמיד בנסיבות כאלה ישנם
אלמנטים שינצלו את המצב כדי לעשות הון. המדובר בעיקר במרכסיסטים
ובקומוניסטים. ישנה גם ברית מוזרה בין הקומוניסטים לאנשי הדת.

וגם שאלה האחרונים מתנגדים לקומוניזם או אומרים כך (ואולי אכן כך הדבר)
עלולים מעשיהם להביא תועלת למרכסיסטים. ושוחח האירני מקווה שייפקחו
עיני אנשי הדת ויראו שאין הדבר לטובתם. שוחח שאל היש סיכוי כי אנשי

הדת יתנתקו מהקומוניסטים? והאירני השיב כי מנהיגי הדת, אולי שלא במודע, עושים מעשים שהקומוניסטים מנסים לגרום להם.
אמנם אין שיתוף פעולה פורמלי בין הקומוניסטים ואנשי הדת, אך הם במחנה אחד. צורת ההפגנות שארעו היתה מתוחכמת מדי לאנשי הדת, כמו משאיות עם פרחים שבאו מאחורי המפגינים וחלקו פרח לכל חייל באמירה- אנו אחיכם. אל תירו- זו קלישאה קומוניסטית שבה השתמשו ברוסיה בעת המהפכה. או משאיות שנשאו כריכים ופירות לרעבים ולצמאים אלה דברים שאנשי הדת לא יכלו לחשוב עליהם.

שהח שאל מה הצעד הבא והאירני השיב כי הקומוניסטים יעשו כמיטב יכולתם כנגד זאת. אך זהו המחיר שמשלמים בעבור הדמוקרטיזציה. שהח שאל אם הצבא ינקוט אמצעים לעכב את הקומוניסטים בפעולתם. והאירני השיב כי הצבא לויאלי כליל ואין שאלה לגביו. הקומוניסטים הפיצו באירן רמזים שהיו חיילים (?) שביכול לא צייתו לקציניהם והתאבדו. על פעולת כוחות ישראליים המפטרלים בטהרן, ורמזים חדשים מדי יום. ולמרבה הצער אנשים מאמינים לכך והעתונות הזרה מצטטת זאת. ולמשל בענין שודדי צוטטו ידיעות כאלה? דבר זה מפתיע. שכן טפשי לחשוב כך והמפרסמים זאת אינם מפעילים את הגיונם. ברור שאם לא יהיה אמון בצבא- זהו סוף הכל. הרמזים מופצים בכוונה רעה ועל העתונות הזרה לחשוב לפני שהיא מפרסמת אם הדבר הגיוני. המנכל המדיני העיר כי עושים זאת בדרך כלל בכוונה. שהח והאירני אמר כי רמזי האופוזיציה על הצבא אינם נכונים והוא לויאלי במאה אחוז. מכלל האוכלוסיה 94 ואולי אף 99 אחוזים רוצים בשאה, אך קבוצות מיעוט קטנות המאורגנות היטב עלולות כבארצות אחרות לגרום נזק רב. שהח שאל אם רוצה ממשלת אירן ומשיגה מודוס ויונדי עם אנשי הדת. האירני השיב כי יש צורך

בשבלנות רבה. כאן תיאר בפרשות קורותיו של איש דת מרכזי אירני שהיה בנג'אפ שבעירק. אנשי הדת בעירק הם בעד השאה ומתונים , אך אותו איש דת אירני הוא מתנגד חריף לשאה ושונאו שנאה אישית, כאחד שגורש מאירן לפני 14-15 שנה כשאירגן הפגנות דמים בהיותו בכלא בקש מן השאה לשחררו והוא יתפלל כל ימיו למען השאה, ואכן גורש טורכיה, אך לאחר זמן, משהחלו בעיות עם העירקים בקשר לשאט אל-ערב הוזמן לנג'אפ כמנהיג שיעי ורצו לעשות בו שימוש. הוא נשאר בעירק עד לפני שנה והתעמולה נגד השאה שם החלה מקבלת מומנטום. ההמונים נמשכים עי קריאות קיצוניות ודמגוגיות יותר מאשר עי מתינות, והאיש בגלוי קורא בדבריו לפעולה נגד השאה. שהח האירני שוחח עם שהח העירקי וגם שלח שדרים לעירק שבהם נאמר, כי אם איש זה הוא פליט מדיני יש כללים החלים לגביו ועליו לשתוק ולא מסית אירנים בהתמרדה נגד חוקתם, שכן המונרכיה היא חוקת אירן. העירקים הודיעו לאדונה לאירן שתקיפוהו אנשי בטחון והפסיקו מגעיו עם עירקים, ודוח לא בדוק מהלילה הקודם מוסר כי האיש כינס ואמר שעוזב את עירק. והוא רצה לעבור לכוויית אך הכוויתים סרבו כי הכניסו ולכן חושב על ארץ אחרת. השארותו מדאיגה את העירקים לא רק בגלל יחסיהם עם אירן אלא מתוך שיותר מ-60 אחוזים מתושבי עירק הם שיעים ומימי העותמנים לא החזיקו בעמדות מפתח אלא הסונים. לכן עלול איש זה המקבץ סביבו שיעים, לגרום להם דאגה רבה. העירקים אמרו לאיש בגלוי שהם עושים הכל לבודדו, והדבר חשוב מבחינת אירן בגלל התנגדותו לשאה ולקונסטיטוציה האירנית. תמיד כשישנם שינויים במדינה, יש לכך מחיר. המחיר שאירן משלמת גבוה מהמצופה, אך השאה נחוש בדעתו להמשיך במדיניותו.
שהח אמר כי ידוע לו שהשאה איש חזק ומתקדם החושב על טובת העם ואין לו שאיפה אחרת מלבד העלאת רמת חייו של העם האירני.

6. שהח האירני שאל מה הערכת שהח לגבי הסובייטים באזור. שהח השיב, כי

סודי ביותר

מיעתו אינן הם משתמשים בכוחותיהם שלהם. אלא רוצים להרחיב כמובן השפעתם אך זאת רק כשיכולים הם להשתמש בזולים מקומיים ולא ברוסים.
כשסאדאת אומר- נעשה חזית מאוחדת נגדם, אנו נסכים לכך, אך השאלה היא מה פרוש פעולת הרוסים ומה יקרה במצרים, סודן, אתיופיה. סאדאת כנראה אינו מצפה או חושש מכך שהרוסים ינהגו במצרים, אלא חושש מכוחות פנימיים פרו- רוסיים, שישתלטו או יהוו אופוזיציה חזקה. אנו כמובן מתנגדים להשפעה הרוסית והצענו למצרים לתת שרות ותעופה בזיני לארהב, אך דבר זה לא אושר ע' ממשל ארהב וגם המצרים טוענים שיש אלמנט מתקופה קודמת במתן בסיסים למדינה זרה כלשהי. והשאלה איפוא היא מה פרוש חזית מאוחדת. אנו רוצים לעשות הכל למניעת השפעת הרוסים, אך הסכנה העיקרית היא לא בפעולה ישירה שלהם אלא בקונפליקטים פנימיים נגד המשטרים ונגד המערב, במצרים כנראה יש סכנה שפרו-לובים יגדילו השפעתם, אולי גם בסודן. שהח הוסיף כי היה שמח אילו נמצאה דרך שכל המדינות המתנגדות להשפעה הרוסית יתכנסו ויחליטו על תפקידו של כל אחד. הסעודים אולי לא ידברו אתנו עתה, אך יכולים למצוא דרך לקשר אם ירצו.
כמו כן, סודן, אירן וירדן אם תרצה- כל אלה צריכות להחליט מה יכולה כל אחת לעשות למניעת ההשפעה הרוסית: חלופי מידע, בסיסים צבאיים וכדומה. אפשרי גם קשר שאינו בריות פורמליות. שהח חזר ואמר שאינו בטוח כי המצרים החליטו נכונה בהתנגדם לבסיס אוירי לאמריקנים שהיה מאפשר מעורבות אמריקנית ישירה באזור ולא רק סיוע בנשק בשעה שכוחותיהם של האמריקנים באירופה.

7. שהח האירני העלה נושא יחסי עירק-ברהם. שהח העיר כי אינו מאמין לעירקים וכי אנו רואים בהם ובסוריה מרכז השפעה הרוסית בעולם הערבי. אירני שאל אם יחסי ברהם ועירק הם כלפני 5 חודשים. שהח אמר כי לא יוכל להשיב בבטחה,

7/000

אך כללית שייכים סוריה, עירק ואף יותר למחנה הרוסי מאשר לאמריקני. האירני העיר כי העירקים והסורים אויבים אלה לאלה. שהח אמר כי העירקים נכונים לשלוח כוחותיהם לחזית הסורית והם והסורים מעונינים להביא לכך שאם סוריה תותקף ע"י ירדן יבואו הרוסים לעזרתם עם העירקים. האירני אמר, כי שר חוץ ערבי ציין בפניו את סכנת בידודה של סוריה ואמר שלדעתו מבודדת סוריה ע"י ירדן העשויה לעשות הסדרים עם ישראל בהמשך להסכמי קמפ דייויד ואז תישאר סוריה בדד, דבר שיהיה לטובת העירקים שחלומם לשליטה בסוריה יתממש. שהח שאל אם המקור דיבר על סכנה מידית, והאירני אמר שמדובר על היפותזה ולא על מידע.

8. שהח ציין כי לנו בעיות קשות עם לבנון ואש"ף. האירני שאל אם השגת פתרון עם מצרים וירדן תשפיע על המצב בלבנון. שהח השיב כי הפתרון כאמור הישג לעצמו ואנו רוצים מאד בהסדר עם מצרים. האירני אמר כי שאלת לבנון מסובכת מאד בגלל השנאה הרבה שנוצרה בשנתיים-שלוש האחרונות בתוכה, הצדדים הרגו אלו באלה והשנאה מושרשת מאד. כערבים קשה לשכוח שפיכות דמים. שהח אמר כי סוריה רוצה עתה בשליטה על כל לבנון, ורוצה לשבור את הנוצרים. ישנם שם גם פלסטינאים ואנשי אש"ף שהם זרים ולא חלק מלבנון, וספק אם מצרים או ירדן יכולו לתרום לפתרון המצב. האירני חזר ואמר כי אם יפתרו היחסים של מדינות אלה ייקל המצב בלבנון. שהח ציין כי אין בדעתנו להשתלט על לבנון. לכאורה, ניתן לעבור את הגבול במקרה של בעיות, אך אין כוונתנו לשום שליטה בלבנון. בלבנון אין כיום ממשלה של ממש. האירני אמר כי ונאורטיות ותאורטית בלבד- יש ממשלה.

9. שהח צ'נ כי שגרירנו באירנ והנותן; ויש שגריר חדש.
שהח האירני אמר כי שניהם נפגשו. שהח ביקש לפגוש את השגריר
הימלינג ועיין כי הוא איש טוב ונגנוזה שיפעל היטב.
שהח האירני אמר כי ישמח לפגשו (וחזר על ככ שליוה
את שהח ליציאה). כנ ציינ האירני כי שגרירם בתנא
הוא איש טוב ששירת עמו בלונדון, החוזר לארצו לאחר 4 שנים בישראל.

10. בסיום השיחה ביקש שהח להביע מיטב רגשותיו לשאח שהוא
ממעריציו הגדולים ולאחל לו הטוב ביותר, שכנ הוא- השאה- ממנהיגי העולם
הגדולים העושים בעבור עממ, והמנסה לקדם את עמו. שום מדינה
לא התקדמה אולי כאירנ בנקודות שלשונו. שהח האירני
אישר זאת ודיבר על חכמת השאה, והבטיח להעביר הדברים.

הפגישה נמשכה כשעה.

רובינשטיינ ====

שה"ח רה"מ סיוון מנכ"ל שרבט גזית ששון דיבון ורקובר רם יואלי